

Sygn. akt I UK 212/15

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania S. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o ustalenie niepodlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 kwietnia 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 lutego 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację S. S. od wyroku z dnia 18 czerwca 2014 r., którym Sąd Okręgowy w O. oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 16 stycznia 2014 r. stwierdzającej, że nie podlega on - jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą - obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 28 sierpnia 2013 r.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego, a mianowicie: 1) art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że po stronie wnioskodawcy istniała wola prowadzenia działalności gospodarczej w rozumieniu tego przepisu w okresie od 8

maja 2003 r. do 28 sierpnia 2013 r., pomimo ustalenia, iż we wskazanym okresie wyjeżdżał za granicę w celach zarobkowych, leczyl się i był niezdolny do pracy, przez co nie przejawiał aktywności gospodarczej w sposób zorganizowany, ciągły, planowany, samodzielny i podporządkowany regułom opłacalności i zysku; 2) art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6 pkt 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa), przez przyjęcie, że wnioskodawca nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej dopiero od dnia 28 sierpnia 2013 r., podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, iż w rzeczywistości nie wykonał żadnych czynności należących do zakresu tej działalności już od 22 listopada 2003 r. i nie podlegał z tego tytułu wskazanym ubezpieczeniom społecznym; 3) art. 233 k.p.c., przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i w konsekwencji dokonanie błędnej oceny materiału dowodowego w postaci dokumentów, zeznań świadków i ubezpieczonego, z których wynika, że w rzeczywistości nie prowadził on pozarolniczej działalności gospodarczej i nie podlega z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym, zaś Sądy obu instancji błędnie przyjęły, iż fakt dzierżawienia gruntu, na którym znajdowała się stodoła świadczy o wyrażeniu woli prowadzenia działalności gospodarczej.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz o przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania uzasadniono występowaniem istotnego zagadnienia prawnego związanego z treścią art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a mianowicie „czy i w jakich przypadkach podjęte działania niezwiązane już bezpośrednio z zakończoną działalnością gospodarczą, kwalifikować należy jako prowadzenie działalności gospodarczej w rozumieniu przywołanych przepisów, biorąc pod uwagę iż działalność ta nie jest wykonywana w rzeczywistości, mimo istnienia domniemania z wpisu ewidencji działalności gospodarczej; czy sam fakt, korzystania z dzierżawy gruntu w celach prywatnych, nie związanych z prowadzoną od dawna działalnością gospodarczą, podejmowanie działań na własny prywatny użytek, może świadczyć o woli prowadzenia

działalności gospodarczej, przy braku wykonywania jakichkolwiek innych czynności należących do zakresu tej działalności przez okres 10 lat”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego

jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Formułowana przez niego wątpliwość stanowiła niejednokrotnie przedmiot wypowiedzi Sądu Najwyższego, który jednolicie przyjmuje, że - zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 4 ustawy systemowej - osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego od dnia rozpoczęcia wykonywania takiej działalności i ubezpieczenie to trwa do dnia zaprzestania jej wykonywania, rzeczywiste zaś prowadzenie działalności należy do sfery ustaleń faktycznych. Obowiązkowy charakter tego ubezpieczenia, jego powstanie i ustanie z mocy prawa wyklucza zatem jakikolwiek wpływ woli podmiotów ubezpieczenia na jego istnienie, jak też dowolność w zakresie opłacania składek. Wykonywanie działalności pozarolniczej (gospodarczej) w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej to rzeczywista działalność o cechach określonych w art. 2 ust. 1 Prawa działalności gospodarczej (aktualnie art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej), czyli działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Ocena, czy wykonywana jest działalność gospodarcza, należy przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero następnie do ich kwalifikacji prawnej. Również wpis w ewidencji działalności gospodarczej (zarejestrowanie) ma przede wszystkim znaczenie w sferze ustaleń faktycznych, gdyż ma on charakter deklaratoryjny. Domniemanie faktyczne, wynikające z faktu zarejestrowania działalności gospodarczej, może być obalone wszelkimi środkami dowodowymi, toteż możliwe jest ustalenie zaprzestania wykonywania działalności gospodarczej, mimo niewykreślenia jej z ewidencji działalności gospodarczej i - w konsekwencji - uchylenie obowiązku ubezpieczenia (por. np. wyroki z dnia 17 czerwca 2011 r., II UK 362/10, LEX nr 1026632 oraz z dnia 7 stycznia 2014 r.,

I UK 252/13, Monitor Prawa Pracy 2014 nr 5, s. 265-268 i szeroko powołane w nich wcześniejsze orzecznictwo).

Wbrew twierdzeniom skarżącego, dokonując oceny podlegania przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, Sąd drugiej instancji nie przypisał decydującego znaczenia prawnego wpisowi i jego wykreśleniu z ewidencji, a jedynie uznał te okoliczności za jeden z elementów zebranego w sprawie i podlegającego ocenie materiału dowodowego. Ocena ta stanowiła podstawę ustalenia, że w spornym okresie od 8 maja 2003 r. do 28 sierpnia 2013 r. skarżący faktycznie prowadził działalność gospodarczą. Z wywodów skarżącego wynika, że w istocie chodzi mu o podważenie tego ustalenia, jednak nie jest to możliwe bez skutecznego postawienia zarzutu obrazy przepisów postępowania. W tym zakresie skarżący wskazuje jedynie na naruszenie art. 233 k.p.c., pomijając, że podstawy skargi kasacyjnej nie mogą stanowić zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), do której to sfery przepis ten odnosi się wprost.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.